

**Lista tematów z języka polskiego na egzamin maturalny wewnętrzny
w I Liceum Ogólnokształcącym im.J.I.Kraszewskiego w Białej Podlaskiej
w roku szkolnym 2011/2012**

LITERATURA

1. Wizerunki młodzieży w literaturze XIX i XX wieku. Dokonaj analizy porównawczej wybranych utworów.
2. Bohater literacki w sytuacji kuszenia. Przedstaw wybrane kreacje, analizując przykłady z różnych epok.
3. Pory roku w literaturze. Analizując przykłady z różnych epok, omów sposoby kreowania i funkcje w y b r a n e j pory roku.
4. Woda i jej rola w dziele literackim. Omów funkcjonowanie motywu, analizując wybrane przykłady.
5. Motywy marynistyczne w literaturze XIX i XX wieku. Omów ich funkcjonowanie, analizując wybrane utwory.
6. Literacki motyw metamorfozy. Omów jego funkcjonowanie, odwołując się do literatury starożytnej i wybranych utworów nowożytnych.
7. Przedstaw funkcjonowanie motywów baśniowych w literaturze pięknej. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych przykładów.
8. Przedstaw różne ujęcia motywu modlitwy w literaturze. Zanalizuj wybrane przykłady z różnych epok.
9. Mitologiczny heros, bohater Biblii i średniowieczny rycerz. Zaprezentuj sposoby kreacji i porównaj postawy, odwołując się do wybranych przykładów.
10. Literackie portrety wodzów. Przedstaw i porównaj wybrane kreacje, analizując przykłady z różnych epok.
11. Monolog bohatera literackiego jako sposób autoprezentacji. Dokonaj analizy trzech przykładów z różnych epok.
12. Motyw rodzeństwa w literaturze. Analizując wybrane przykłady, omów sposoby kreacji i funkcje motywu.
13. Samotność bohatera młodopolskiego i człowieka współczesnego. Scharakteryzuj je i porównaj, odwołując się do wybranych utworów literackich Młodej Polski oraz współczesności (od drugiej połowy XX wieku).
14. Poetyka powiastki filozoficznej. Określ jej cechy, analizując wybrane utwory należące do tego gatunku literackiego.
15. Sposoby kreowania portretów zdrajców w literaturze. Przedstaw je, odwołując się do wybranych utworów różnych epok.
16. Refleksje na temat człowieka i jego poczynań w twórczości Wisławy Szymborskiej. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane utwory poetki.
17. Kreacje i dylematy bohaterów Zbigniewa Herberta. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane utwory poety.
18. Różne formy zniewolenia człowieka. Omów zagadnienie na trzech wybranych przykładach literackich.

19. Porównaj sposoby i funkcje mówienia o rzeczywistości PRL-u w literaturze socrealistycznej i twórczości pisarzy opozycyjnych.
20. Personifikacje zła w literaturze. Porównaj sposoby ukazania i funkcje, jakie pełnią, analizując trzy-cztery utwory z różnych epok.
21. Omów różne sposoby przedstawiania władzy w literaturze. Dokonaj analizy materiału literackiego z trzech wybranych epok.
22. List jako forma komunikacji międzyludzkiej i forma literacka. Omów zagadnienie, analizując trzy przykłady z różnych epok.
23. Problem konfliktu pokoleń w ujęciu twórców różnych epok. Przedstaw zagadnienie, analizując trzy-cztery wybrane przykłady.
24. Tytuł, motto, ostatnia scena jako klucze do interpretacji dzieła literackiego. Omów na wybranych przykładach z różnych epok.
25. Przedstaw różne ujęcia i omów rolę literackich obrazów bitew. Dokonaj analizy i interpretacji trzech przykładów z różnych epok.
26. Analizując wybrane przykłady z literatury polskiej i obcej, omów relację rodzice-dzieci.
27. Omów poetyckie obrazy zagubienia człowieka. Zanalizuj wybrane utwory liryczne z co najmniej dwóch epok.
28. Małe ojczyzny w twórczości wielkich artystów. Omów zagadnienie, analizując trzy-cztery przykłady literackie z XIX i XX wieku.
29. Przedstaw literackie przetworzenia mitu o Prometeuszu. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych utworów z różnych epok.
30. Motyw wieczoru. Porównując poetyckie opisy wieczoru w wybranych utworach, omów sposoby kreowania i funkcje motywu.
31. Heroizacja i deheroizacja jako sposoby prezentacji bohaterów. Omów zagadnienie na wybranych przykładach literackich.
32. Ballada romantyczna jako źródło inspiracji dla poetów polskich XX w. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów.
33. Motyw utopii i antyutopii w literaturze i jego funkcje w utworze. Omów zagadnienie na podstawie wybranych przykładów z różnych epok.
34. Motyw maski. Przedstaw rolę i znaczenie maski w życiu bohatera. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych dzieł.
35. Szlachetni naprawiacze świata, wygodni konformiści, snobi, karierowicze, kanalie. Przedstaw galerię typów ludzkich w prozie XX-lecia - polskiej i obcej.
36. Pary bohaterów literackich. Omów sposób ich przedstawienia w utworach wybranych epok (np. Don Kichot i Sancho Pansa, Kubuś Fatalista i jego pan, Sherlock Holmes i dr Watson...).
37. Topos grzesznika w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach z różnych epok.
38. Świat nadprzyrodzony w dramatach różnych epok. Omów jego funkcje, analizując trzy wybrane utwory literackie.
39. Przedstaw funkcjonowanie motywu przebaczenia w wybranych utworach różnych epok. Dokonaj analizy wybranych tekstów.

40. Odpowiedzialność człowieka za swoje czyny. Przedstaw i oceń postawy wybranych bohaterów literackich z dwóch różnych epok kultury.
41. Rola „bagażu pamięci” w życiu człowieka. Analizując wybrane utwory epickie i liryczne, omów sposoby kreowania czasu i przestrzeni.
42. Analizując wybrane utwory, przedstaw najciekawsze realizacje motywu pojedynku w literaturze.
43. Przedstaw sposoby kreacji artysty jako bohatera literackiego. Dokonaj analizy trzech- czterech utworów.
44. Przedstaw postawy Polaków wobec ojczyzny, utrwalone w literaturze różnych epok. Porównaj je i oceń sposoby kreacji.
45. Satyra w życiu codziennym- dawniej i dziś. Omów funkcje wybranych tekstów satyrycznych.
46. Młody człowiek w poszukiwaniu autorytetów. Przedstaw i oceń dążenia dwóch- trzech bohaterów wybranych utworów.
47. Analizując wybrane teksty literackie, przedstaw różne sposoby nawiązywania do średniowiecza w literaturze XX i XXI wieku.
48. Analizując wybrane teksty literackie, przedstaw różne sposoby nawiązywania do baroku w literaturze XX i XXI wieku.
49. Małe formy poetyckie (epigramat, fraszka, bajka) w literaturze dawnej. Analizując wybrane przykłady, omów strukturę i funkcje tych form.
50. Pamiętnikarz jako autor, narrator i bohater swojego dzieła. Na wybranym przykładzie (przykładach) przedstaw sposoby realizacji tych ról.
51. Kulinaria w literaturze. Omów funkcje tego motywu w trzech- czterech wybranych utworach literackich.
52. Życie jako teatr. Przedstaw różne ujęcia tego motywu, analizując wybrane utwory literackie.
53. Analizując trzy- cztery wybrane utwory, przedstaw funkcjonowanie motywu labiryntu w literaturze.
54. Przedstaw i porównaj obrazy Warszawy, ukazane w literaturze XX i XXI wieku. Dokonaj analizy wybranych utworów.
55. Proza kobieca, poezja kobieca- czy można wyróżnić takie kategorie literackie? Odpowiedz, analizując wybrane utwory, napisane przez kobiety.
56. Analizując wybrane przykłady, scharakteryzuj zjawisko reinterpretacji mitów antycznych..Omów funkcje reinterpretacji.
57. Historia jako temat i jako pretekst w polskiej epice XIX i XX wieku. Przedstaw zagadnienie, dokonaj analizy trzech- czterech wybranych utworów.
58. Motyw psa w literaturze różnych epok. Omów temat, analizując wybrane dzieła.
59. Obrzędy i obyczaje ludowe w literaturze - omów sposoby ich przedstawiania i funkcje w wybranych utworach.
60. Analizując wybrane teksty, scharakteryzuj cele publicystyki oświeceniowej i współczesnej. Porównaj wykorzystywane w nich środki wyrazu.
61. Idealiści i pragmatycy w literaturze polskiej. Scharakteryzuj sposoby kreowania takich bohaterów w utworach z różnych epok.

62. Przedstaw różne kreacje narratora i ukształtowania narracji w epice. Dokonaj analizy wybranych utworów.
63. Groteska jako sposób wyrażania chaosu świata. Omów, analizując trzy- cztery wybrane utwory literackie.
64. Analizując wybrane utwory, przedstaw różne sposoby funkcjonowania tradycji homeryckiej w literaturze polskiej.
65. Analizując kilka przykładów, omów problem dziedzictwa sarmackiego w literaturze późniejszych epok.
66. Przedstaw biografię jako klucz do odczytania twórczości pisarza (np. J. Kochanowskiego, A. Mickiewicza, J. Słowackiego, A. Wata, W. Odojewskiego, F. Kafki, M. Bułhakowa). Dokonaj analizy kilku utworów wybranego twórcy.
67. Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
68. Kryzys wartości i jego odbicie w literaturze. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane utwory literackie renesansu i Młodej Polski.
69. Analizując trzy- cztery wybrane utwory z różnych epok, omów funkcję konwencji onirycznej w kreowaniu świata przedstawionego.
70. Etos inteligenta i jego demaskacja. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach z literatury polskiej.
71. Odwzorowywanie świata, prowokacja, eksperyment artystyczny. Analizując wybrane przykłady, przedstaw własne spostrzeżenia na temat najnowszej literatury polskiej (np. O. Tokarczuk, A. Stasiuk, T. Tryzna, P. Huelle).
72. Poeta pokolenia - od Tetmajera do Świetlickiego. Przedstaw zagadnienie, dokonaj analizy i interpretacji wybranych liryków co najmniej dwóch poetów.
73. Analizując kilka wybranych utworów literackich, przedstaw sposoby realizacji i omów funkcje motywu domu rodzinnego.
74. Analizując wybrane utwory, przedstaw funkcjonowanie motywu faustowskiego w literaturze.
75. Analizując trzy- cztery utwory z różnych epok, przedstaw problem cierpienia człowieka. Omów funkcje cierpienia w kreacji bohaterów literackich.

ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Mrok, ciemność, noc jako motywy funkcjonujące w różnych tekstach kultury. Dokonaj analizy wybranych utworów literackich, malarskich, filmowych... .
2. Jesień jako temat literatury i sztuki. Omów sposoby kreacji i funkcje motywu, analizując wybrane teksty kultury.
3. Literackie i malarskie wizje zaświatów. Przedstaw sposoby kreacji i omów funkcje motywu, analizując przykłady z różnych epok.
4. Literackie, malarskie i filmowe obrazy małżeństw. Analizując wybrane przykłady, omów sposoby kreacji małżeństw w różnych tekstach kultury.
5. Analizując wybrane teksty kultury, przedstaw sposoby realizacji i omów funkcje motywu zwierciadła w utworach literackich i filmach.

6. Odwołując się do wybranych przykładów z literatury i malarstwa, przedstaw różnorodne sposoby przedstawiania lęku w dziele sztuki.
7. Analizując wybrane dzieła z różnych epok, przedstaw powinowactwa poezji z filozofią.
8. Magia i mit w prozie, malarstwie i filmie XX wieku. Scharakteryzuj je, analizując dzieła wybranych twórców (np. B. Schulza, F. Felliniego).
9. Alegoria i symbol jako środki wyrazu w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
10. Historia narodu polskiego jako ważne źródło inspiracji dla literatury i sztuki. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych dzieł.
11. Analizując wybrane utwory z różnych epok, scharakteryzuj sposoby ujęcia motywu ogrodu w literaturze i sztuce.
12. Analizując wybrane dzieła z zakresu literatury i innej dziedziny sztuki (malarstwa, architektury, rzeźby), omów inspiracje antyczne w kulturze.
13. Dokonując analizy i interpretacji wybranych tekstów, przedstaw artystyczne ujęcia macierzyństwa w literaturze i sztuce.
14. Omów sposoby wykorzystania tekstów poetyckich w twórczości współczesnych piosenkarzy. Zanalizuj wybrane utwory (np. Cz. Niemena, J. Kaczmarskiego, E. Demarczyk).
15. Przedstaw różne ujęcia motywu Stabat Mater w literaturze i sztuce. Odwołaj się do wybranych tekstów kultury różnych epok.
16. Sztuka gotycka jako źródło inspiracji dla twórców liryki. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych utworów.
17. Postaci z obrazów Jana Matejki w literaturze. Omów temat, analizując wybrane przykłady.
18. Między teorią a praktyką artystyczną- omów realizację teorii Czystej Formy Witkacego, analizując wybrane dzieła literackie i malarskie.
19. Porównaj wizerunek żołnierza w literaturze i malarstwie. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych dzieł z różnych epok.
20. Analizując wybrane przykłady, przedstaw sposoby funkcjonowania sacrum/profanum w literaturze i sztuce współczesnej.
21. Różne oblicza rewolucji w literaturze i innych sztukach (malarstwie, filmie). Dokonaj analizy porównawczej trzech-czterech wybranych dzieł.
22. Analizując wybrane utwory Stanisława Grochowiaka, scharakteryzuj inspiracje malarskie w twórczości poety.
23. Na podstawie dokumentacji (recenzji, opracowań krytycznych, nagrań) dokonaj analizy dwóch wybranych realizacji (teatralnych, filmowych, teatru telewizji) Mickiewiczowskich „Dziadów”. Porównaj je (np. K. Dejmka, K. Swinarskiego, T. Konwickiego).
24. Rola „małych ojczyzn” w kształtowaniu świadomości twórców i odbiorców kultury XX i XXI wieku. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
25. Inspirująca funkcja folkloru we współczesnej kulturze. Omów temat, analizując wybrane teksty literackie i muzyczne.

26. Porównaj portrety polskiego i europejskiego szlachcica, korzystając z wybranych przykładów literackich, malarskich, filmowych... .
27. Scharakteryzuj sposoby kreacji i omów rolę postaci błazna w kulturze. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych tekstów.
28. Symbolika stroju. Omów temat, analizując wybrane dzieła literackie i inne (malarskie, filmowe, teatralne).
29. Na przykładzie trzech wybranych utworów literackich przedstaw, w jaki sposób malarstwo impresjonistyczne wpłynęło na literaturę polską.
30. Odwołując się do wybranych przykładów literackich i filmowych, przedstaw wpływ rodziny na kształtowanie się charakterów i postaw życiowych bohaterów.
31. Dokonując analizy wybranych tekstów kultury, przedstaw różne ujęcia motywu stworzenia świata w literaturze i sztuce.
32. Prywatne koncepcje docierania do wolności w filozofii, literaturze i filmie. Omów temat, odwołując się do wybranych dzieł.
33. Różnorodność ujęć motywu powrotu w literaturze i filmie. Omów temat, analizując wybrane dzieła.
34. Postawa narcystyczna w literaturze i sztuce. Przedstaw temat, analizując wybrane teksty kultury.
35. Zbigniew Herbert i Krzysztof Kieślowski jako twórcy dekalogu człowieka czasów zagrożenia. Omów podobieństwa i różnice, dokonaj analizy i interpretacji wybranych dzieł obu artystów.
36. Różne spojrzenia na Paryż w literaturze i malarstwie XIX wieku. Dokonaj analizy porównawczej wybranych dzieł.
37. Rola tytułu w literaturze i filmie. Omów temat, odwołując się do wybranych przykładów.
38. Odwołując się do wybranych tekstów kultury, przedstaw funkcjonowanie motywu przemijania w literaturze i sztuce XIX wieku.
39. Uprzedmiotowienie człowieka jako problem w literaturze i sztuce (np. T. Kantor, A. Wróblewski, T. Różewicz). Omów i zinterpretuj zjawisko, odwołując się do wybranych przykładów.
40. Aluzje literackie we współczesnej kulturze masowej. Omów problem, posługując się przykładami literackimi, filmowymi, reklamowymi, plastycznymi... .
41. Różnorodne funkcje zwierząt w literaturze i malarstwie. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych dzieł.
42. Przedstaw zagadnienie muzyczności i malarskości w „Panu Tadeuszu” A. Mickiewicza. Dokonaj analizy fragmentów epepei, przykładów ikonograficznych, adaptacji filmowej, itp.
43. Dramaty Szekspira i ich realizacje teatralne lub/i filmowe. Omów problem konkretyzacji literackich, teatralnych lub/i filmowych.
44. Pochwała codzienności w literaturze i filmie. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
45. Motyw wyspy i sposób jej funkcjonowania w kulturze. Omów temat, analizując wybrane teksty kultury.
46. Analizując wybrane teksty kultury, omów funkcjonowanie motywu wieży.
47. Przedstaw ucztowanie jako motyw w literaturze i filmie. Zanalizuj wybrane utwory.

48. Postawy wobec człowieka „obcego” w literaturze i filmie. Omów zagadnienie, zanalizuj wybrane przykłady.
49. Analizując wybrane teksty kultury, przedstaw tragizm człowieka uwikłanego w swój czas historyczny.
50. Przedstaw stereotypy etniczne, funkcjonujące w tekstach kultury (np. stereotyp Polaka, Rosjanina, Niemca, Szkota ...). Dokonaj analizy i interpretacji wybranych dzieł.
51. Inspiracje kulturą Bliskiego i Dalekiego Wschodu w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Dokonaj analizy wybranych tekstów z różnych epok.
52. Analizując wybrane dzieła, omów funkcje instrumentów muzycznych w literaturze i filmie.
53. Analizując wybrane teksty kultury, przedstaw funkcjonowanie motywu Łazienek Królewskich.

NAUKA O JEZYKU

1. Nazwiska i nazwy znaczące w literaturze. Omów ich funkcje, analizując celowo dobrany materiał.
2. Rola neologizmów w dziele artystycznym. Przedstaw ją, odwołując się do twórczości Bolesława Leśmiana.
3. Zróżnicowanie polszczyzny – język w domu, pracy i w szkole. Omów jego odmiany na przykładach.
4. Język i styl wyznań miłosnych. Przedstaw temat, odwołując się do tekstów epistolarnych dwóch wybranych epok.
5. Scharakteryzuj nowomowę jako zjawisko językowe. Przedstaw ocenę tego zjawiska.
6. Scharakteryzuj język prasy młodzieżowej. Zaprezentuj różnorodność doboru środków językowych.
7. Mowy sławnych publicystów a przemówienia współczesnych polityków. Porównaj pod względem językowym wybrane teksty.
8. Współczesny język negocjacji a tradycja retoryki. Porównaj obszary tematyczne i sposoby osiągania zamierzonych celów.
9. Wpływ języków obcych na język polski w ostatniej dekadzie XX w. i na początku XXI w. Zbadaj zjawisko i przedstaw uogólnione wnioski.
10. Wpływ języków obcych na język polski w dwóch wybranych okresach rozwoju języka. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów literackich, publicystycznych i innych.
11. Na przykładzie wybranych tekstów literackich różnych autorów przedstaw rolę neologizmów w tworzeniu literackiego obrazu świata.
12. Perswazja jako technika oddziaływania na odbiorcę. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów.
13. Scharakteryzuj język prasy. Zanalizuj konkretne przykłady różnych odmian stylu publicystycznego.
14. Omów rolę języka potocznego w kreowaniu współczesnej kultury. Dokonaj analizy zgromadzonego materiału językowego.

15. Na wybranych przykładach z trzech epok scharakteryzuj zjawisko stylizacji biblijnej. Omów jej funkcje w literaturze.
16. Przysłowia polskie. Na przykładzie przysłów o określonej tematyce dokonaj analizy językowej i kulturowej tego zjawiska.
17. Język bohatera literackiego jako źródło wiedzy o człowieku. Scharakteryzuj język kilku wybranych postaci, uwzględniając cechy, które ujawniają ich przynależność środowiskową i charakter.
18. Analizując wybrane przykłady, scharakteryzuj język bohaterów literatury science-fiction.
19. Język mówiony jako tworzywo literatury (np. w twórczości B. Prusa, J. Tuwima, M. Białoszewskiego, S. Barańczaka, D. Masłowskiej). Przedstaw zagadnienie, dokonując analizy celowo dobranych utworów.
20. Dlaczego niektóre wyrazy stają się modne? Przeanalizuj zagadnienie na podstawie wybranych przykładów ze współczesnej polszczyzny.
21. Dokonaj analizy językowej tekstów wybranego zespołu młodzieżowego i scharakteryzuj język utworów muzycznych.